

Een archeologische waarneming bij de aanleg van een rotonde op de locatie Schaerweijdelaan – Oude Arnhemseweg te Zeist, gemeente Zeist

Archeologische en bouwhistorische verslagen Milieudienst Zuidoost-Utrecht 7

Drs. P.C. de Boer

Oktober 2011

Afbeelding voorzijde: impressie van de werkzaamheden op 20 oktober 2011, gezien richting het noorden

Afbeeldingen: Milieudienst Zuidoost-Utrecht tenzij anders vermeld

Administratieve gegevens onderzoeksgebied:

Provincie:	Utrecht
Gemeente:	Zeist
Plaats:	Zeist
Toponiem:	Schaerweijdelaan – Oude Arnhemseweg
Kaartblad:	32 C
Centrumcoördinaten:	x = 144.424, y = 455.836
Uitvoerder:	Drs. P.C. de Boer (regio-archeoloog Milieudienst Zuidoost-Utrecht)
Bevoegd gezag:	Gemeente Zeist, dhr. P. de Wit
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer:	49009
ARCHIS-onderzoeksnummer:	38447
ARCHIS-vondstnummer:	
Complex en ABR codering:	NX (nederzetting onbepaald)
Periode:	Nieuwe tijd C
NAP hoogte maaiveld:	Ca. 4.55 m +NAP
Maximale diepte onderzoek:	Ca. 0,85 m -mv
Uitvoeringsdatum:	20 oktober 2011

Beheer en plaats vondsten en documentatie: De vondsten en documentatie worden overgedragen aan het Provinciaal depot voor Bodemvondsten te Utrecht.

Locatie kijkgat aangegeven met ster (centrumcoördinaat: x = 144.424, y = 455.836)

Inleiding

De onderzoekslocatie is gelegen in de bebouwde kom van Zeist. Het betreft de kruising van de Schaerweijdelaan en de Oude Arnhemseweg die werd heringericht als rotonde. Omdat deze herinrichting binnen het huidige straatprofiel werd uitgevoerd werd in het kader van de vergunningprocedure geen archeologisch onderzoek verplicht gesteld. Omdat het hier echter gaat om een locatie die op de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Zeist een middelhoge archeologische verwachting heeft kon niet worden uitgesloten dat zich archeologische resten in de ondergrond bevonden. Daarom is in overleg met de opdrachtgever (de gemeente Zeist, dhr. W. Das) en de uitvoerder (BAM-wegen, dhr. G. Schumacher) afgesproken dat de regio-archeoloog van de Milieudienst Zuidoost-Utrecht bij de aanvang van de grondwerkzaamheden toezicht zou houden. Indien daarbij alsnog behoudenswaardige archeologische resten zouden worden aangetroffen zou op ad hoc basis alsnog een vergunninghoudend archeologisch adviesbureau worden ingeschakeld.

Onderzoeksdoel

De doelen van het onderzoek waren: het controleren en evalueren van de tijdens de vergunningprocedure gegeven adviezen in het licht van de nieuw verkregen gegevens.

Methode

De uitgangssituatie was dat de aannemer het asfalt van de straat aan het verwijderen was. Ter hoogte van de middenberm van de Schaerweijdelaan (aan de noordzijde van de Oude Arnhemseweg) werd een kijkgat van circa 3 x 3 m bij circa 85 cm diepte gegraven om de bodemopbouw te kunnen testen ten behoeve van de inrichting. Tevens kon alvast inzicht verkregen worden in de eventuele aanwezigheid van kabels, leidingen en riolering. Hiertoe werd laagsgewijs met de kraan verdiept, waarbij handmatig met de schep werd voorgestoken. Tijdens het uitgraven van het kijkgat is met het laagsgewijs ontgraven meegekeken en zijn vondsten verzameld. Nadat de maximale diepte was bereikt is een gedeelte van het westprofiel gefotografeerd. Het middelpunt van het kijkgat is ten opzichte van de huidige topografie bepaald.

Overzicht kijkgat, gezien richting het noorden

Resultaten

In het hierna volgende wordt de bij de waarneming aangetroffen stratigrafie en worden de vondsten beschreven.

Stratigrafie

Bij het laagsgewijs uitgraven van het kijkgat is direct onder de humeuze bouwvoor een puinrijke rommelige bruingrijze zandlaag aangetroffen. Deze verrommelde zandlaag is in ieder geval tot circa 85 cm beneden het maaiveld (= bovenzijde middenberm) aangetroffen waarbij moet worden opgemerkt dat deze naar beneden toe minder puin bevatte. Nergens is sprake van een ongestoorde bodem.

Links: overzicht westprofiel; rechts detail westprofiel

Vondsten

In totaal zijn 11 vondsten uit de stort verzameld en één archeologisch vondst is op het onderste niveau in het kijkgat aangetroffen. Het vondstmateriaal bestaat uit 11 fragmenten aardewerk en één fragment bouwmetaal. Met behulp van het vondstmateriaal kan het omgewerkte zand grofweg in de periode 1850-1950 worden gedateerd.

Overzicht vondsten (links: industrieel witbakkend; midden: wandtegel; rechtsboven: roodbakkend aardewerk; rechtsonder: porselein)

Aardewerk: onder deze vondstcategorie bevinden zich acht fragmenten van industrieel vervaardigd witbakkend aardewerk. Het betreft vier bodemfragmenten, één randfragment en drie wandfragmenten. De rand is aan de buitenzijde voorzien van twee gouden biezen van verschillende dikte in transferprint. De rand is afkomstig van een stijlwandige kop. Eén van de bodems heeft een standring met een relatief kleine diameter en dit wijst op een kleine vorm zoals een kopje, kommetje, of schoteltje. Een andere bodem heeft een standring met een relatief grote diameter en sterk uitstaande voet en dit wijst op een functie als een kom of schaal. Eén fragment kan ook tot de bodemfragmenten worden gerekend om dat aan de bovenzijde hiervan krassen aanwezig zijn. Deze krassen zijn typisch het gevolg van snijden en het zal hier dan ook gaan om een restant van een bord. Onder de wandfragmenten bevindt zich één fragment met een aan de buitenzijde handmatig aangebrachte rode beschildering in een floraal motief. Deze typische wijze van versiering staat ook wel bekend als 'Boerenbont'. Dit is een versieringswijze die vooral bekend is geworden door de massaproductie van de firma *Petrus Regout & Co* te Maastricht (gesticht in 1836). Van de categorie gedraaid roodbakkend aardewerk met loodglazuur zijn drie fragmenten herkend. Het betreft twee randfragmenten en één wandfragment. De fragmenten zijn te klein om een vormtype te kunnen herkennen. Het laatste type aardewerk betreft Porselein. Het gaat hier om een archeologisch compleet kopje van dunwandig porselein (ook wel 'eierschaalporselein' genoemd). Deze vondst is op het diepste niveau in het kijkgat aangetroffen. Het stuk is versierd met een drukdecor (transferprint) dat met de hand is ingekleurd in de kleur roze en geel. De rand is aan de buitenzijde is voorzien van een gouden biesje. In de florale motieven is in ieder geval een distelbloem te herkennen. Aan de onderzijde is mogelijk een handmatig aangebracht merk aangebracht. Hierbij zijn twee 'W's' of 'M's' en enkele punten te onderscheiden die met de hand zijn geschilderd. Dit merk is vooralsnog niet terug te herleiden naar een fabrikant. Wel kan worden aangegeven dat een dergelijk stuk tot de wat meer luxe producten kan worden gerekend.

Details kopje van eierschaal porselein met florale motieven (hoogte 6,2 cm, diameter rand 6,7 cm; diameter bodem 3,4 cm)

Het tweede fragment betreft een bodem van een schoteltje met een floraal motief in een blauw drukdecor. Het gaat hier waarschijnlijk om een fragment industrieel porselein.

Bouwmateriaal: het tegelfragment heeft een dikte van 0,6 cm en is, gezien het harde baksel en de harde zeer egale witte glazuurlaag industrieel vervaardigd.

Conclusie

Uit de archeologische waarneming bij het uitgraven van het kijkgat op de locatie Schaerweijdelaan - Oude Arnhemseweg te Zeist blijkt dat zich in de ondergrond van het plangebied binnen de verstoringsdiepte geen behoudenswaardige archeologische resten bevinden.

In het verrommelde zandpakket dat is aangetroffen is vondstmateriaal aangetroffen dat in de periode 1850-1950 kan worden gedateerd.